

Králl Csaba

Feljegyzések a holtak házából

Peeping Tom: Le Sous Sol

☛ Trafó – Kortárs Művészetek Háza, Budapest
 ☛ 2007. december 14–15.

Immáron harmadszor, ezúttal a családtrilógia befejező részével, az önálló darabként is kerek művel, *Az alagsorral* tette tiszteletét a PEEPING TOM Budapesten. A FRANCK CHARTIER és GABRIELA CARRIZO által 2000-ben alapított belga társulat eleve három részesre tervezett előadásfolyamából elsőként az *A kert* (2002), majd az *A szalon* (2004) készült el. Mint hírlik, darabjaik sorrendjét jelentősen befolyásolták a pénzügyi lehetőségek (ezért kezdték a szerényebb költségvetésű „kerttel”). De tervezni sem lehetett volna jobban: a melodramatikus családi sztori így a „napfényről” léphetett át a tágas, ám lepukkadt szalonba, onnan pedig egyenesen a föld alá. Ahogy változtak a „külső” fényviszonyok, úgy fanyarodott az előadások hangulata is.

A tánc Pedro Almodóvarjának kikiáltott társulat a nemzetközi kortárs táncélet unikális jelensége. Úgy terem minden ízében eleven és hasonlíthatatlan (tánc-) színházi világot, mintha szembemenne a modern táncszínpadot meghatározó fő sodorral, a tiszta táncsal – és elmaradhatatlan velejáróival, a cselekmény hiányával és az üres színpaddal. Hiszen kevés kortárs koreográfus fejében fordul meg manapság, hogy történettel pepecseljen, és ráadásul még (a romantikus vagy klasszikus nagybalettek mintájára) hiperrealista miliőbe is helyezze a produkciót. A Peeping Tomnak volt mersze mindkettőhöz. Előadásaik cselekménye persze nem egyenes vonalú és egzakt, hanem nyitott végű és asszociatív, afféle leépülés- vagy pusztulásvízió, ám hiába csűrjük-csavarjuk a dolgot, mégiscsak történet. A karakterek szinte szociografikus hitelességgel megrajzoltak, anélkül azonban, hogy a táncot cselekményszöveggel vagy jellemábrázolással terhelnék.

Peeping Tom

Le Sous Sol ■ Maria Otał és Samuel Lefeuve ■ Fotó: Marteen Vanden Abeele

Ezt a feladatot a különös akusztikájú, komplex színházi gépezet egyéb utalásai veszik át. A színészi-táncosi jelenlét, a természetest alig meghaladó gesztusrendszer, a szöveget, zenei motívumokat, technikai praktikákat izgalmasan kombináló, totális színházi törekvések végeredménye egy, a szürreális önkívület és a realiztikus pszichodráma közt ingázó belvilág. Az a kortárs táncot érő, többé-kevésbé jogos kritika, hogy nem reagál a körötte zajló eseményekre, csak kedélyesen esztétizál – a Peeping Tomra igazán nem áll.

Generációk és együttélés: ez az együttes előadásainak fő témája, és ez határozza meg társulati jelenét is. „Onnan tudjuk, sikeresek vagyunk, hogy nincs magánéletünk” – mondta Franck Chartier az előadás utáni közönségtalálkozón. Ami – hihetősége dacára – megmosolyogtató, mert mindhárom produkciójuk voltaképp magánéleti titkokban turkál. Jó, nem a „nem létező” sajátjukban, hanem egy képzeletszülte családjában, mégis fenemód élményszerű és érzéki hangszerelésben, nagyon is megtapasztalva az emberi lélek menny- és pokoljárását. Honnan hát a tapasztalat? Csak a múltból? Hiszen ha belegondolunk, társulatuk olyan, mint egy világjáró vándorcirkusz, ahol generációk élnek egymás mellett, szoros közösségben, alkalmanként hónapokra egy turnébuszba összezárva. A folytatásos „családregény” szereplői között számszerűen több a rokon szál, a Peeping Tomnál viszont láthatóan mindenki tiszteletbeli családtag.

Lomtalanításra váró bútorok merednek ki a teret arasznyi vastagon borító illatos, porhanyós tözezből. Plüssfotelok, elnyűtt kanapé, dohányzóasztal, mellette vászonbúrák állólámpa és pár szék. A nézők felé perspektivikusan kinyíló, szürkés-koszos oldalfalakkal határolt, bunkerszerű hodály olyan illúziót kelt, mintha lábközépig elöntötte volna már az ajtó- és ablaknyílásokon bezúdul mélybarna föld. A félig talajba süppedt bútorok talán a szalon kényelmét szolgálták valamikor. Egy valaha volt szebb világét, amit a pusztulás és a feledés lassan végleg betemet. De mint az előadást ihlető irodalmi műben, Dosztojevszkij *Bobok* című elbeszélésében, ahol egy temetőnyi halott éli tovább kriptaszagú, végtelenül morbid, bacchanáliába torkolló életét a föld alatt, úgy itt is megmozdulnak a rögök, és (a szó szoros értelmében a föld alól) előbújnak a holtak, hogy tovább folytassák korábbi életüket – immár a sírban. Dosztojevszkijnél a temetőben bolyongó elbeszélő füleli ki az alvilági vircsaftot: erre utal a színpadkép – végig homályban tartott és csak a zárlatban megvilágított – felső traktusa, a külvilág szimbóluma, az alagsor tetején nőtt zöld gyeppel, fával és egy nekünk háttal ülő, mozdulatlanságba dermedt idős férfialakkal. Ez a kép megerősíti az előadás különleges alap-

helyzetét a megállított vagy felfüggesztett életidőről, ahol paradox módon halotti a csönd, és az *életen kívüli élet* idejéről, ami viszont hangos-zajos, és egyre csak ketyeg, ketyeg... Sorra megjelennek, benyüszög a házat a família (élő)holt tagjai, és velük együtt megjelennek az abszurdig kitolt, frivol uniszónók és kapcsolatlánc(olat)ok is. A nagymama (a nyolcvanéves MARIA OTAL) négykézlábra ereszkedve érkezik, fényt gyűjtana egy piciny játéktavacska partján álló apró emeletes papírházban, ám az lángot fog és leég (feltehetően ez vezetett a család tragédiájához). A serdülő képű ifjú (a társulat tagjaihoz képest pimaszul fiatal SAMUEL LEFEUVRE) valósággal berepül, bevágódik az oldalajtón, akár egy üstökös. Nyaktörő-bucskázó nyitótáncra lélegzetelállítóan briliáns, ám még nézni is fájdalmas. A fiatal nő (az argentin származású GABRIELA CARRIZO) betámolyog, homályos szemmel mint egy friss halott, dereka körül művirágkoszorú, holdkórosan pörög-forog, gurul, hullámszik a göröngyökön. Egy másik férfi, a báty, a hölgy férje (Maurice Béjart és Preljocaj társulatát, illetve a Needcompany-t is megjárt FRANCK CHARTIER) bukfencezve, szaltózva pattog közük vödörrel a kézben, amit telemer földdel és leönt a szoba másik sarkában. Aztán belép a képbe egy fura, extrém nőalak, egy ostor nélküli diktátor-pankrátor, a Peeping Tom „Ágense” (a közelmúltban Budapesten vendégszerepelt Les Ballets C de la B együttesével is együtt dolgozó EURUDIKE DE BEUL), aki hófehér kiskosztümben, tűsarukú cipőben botladozik fentről alá – igen, nála biztosan érzékelni, hogy „kívülről” jön. Megáll az ajtóban, figyel, körülszimatol, mint egy végrehajtó, aki mindjárt intézkedni fog, ám lelki nyugalmát és rendezett toalettjét egykettőre felborzolja a föld alatti valóság. Ami esetében odáig vezet, hogy önmagából kifordulva, kibontott hajjal, egy szál pongyolában áriázva a holt családi idill fortyogó hisztérikája lesz.

A váratlanul betoppanó agg vendégsereg fellépése szintén az idősíkokkal, a „hol is vagyunk?” kérdéssel játszik. Koros nők és férfiak egymás után, végeláthatatlan sorban még élő hírességek (köztük Tina Turner és Martina Navratilova), vagy már rég elköltözött művészek (például Kodály Zoltán és József Attila – bók a magyar közönségnek!) nevében mutatkoznak be a nagymamát alakító Otalnak. Később földi-mennyei vegyeskart alakítva karácsonyi éneket dalolnak a falak mögött („Hogyan legyenek az emberek vidámak, ha így énekeltek” – szól a karvezető feddése a William Shakespeare-t és Amadeus Mozartot is soraik közt tudó csapathoz), aztán megversenyt futnak egy nagyobbacska ajándékcsoomagért. A cseppekben adagolt komikum még jobban kiemeli az előadást átható morbiditást és őszies fájdalmat.

Peeping Tom

Le Sous Sol ■ Maria OtaI ■ Fotó: Marteen Vanden Abeele

A fiatal nő felsőbb utasításnak engedelmességgel időnként angyalszárnyat csatol a hátára, megteríti és ételt ad időse anyjának (?), ám még idejekorán elkapja előle a teli tányért vagy vissza-visszatérően elindul a kislányáért az iskolába. Utóbbi akkor válik igazán vérfagyasztóvá, amikor OtaI remegő kézzel egy kisgyermek koszos rugdalózóját és csontvázát kaparja ki a föld alól. A csontokat „elrendezi” a csöppnyi ruhában, a melléhez szorítja, és szoptatni kezdi. Pár pillanat múlva már ő tapad az emlőre agg „kisgyermekként”. Az idő körbeér.

A szerelem, a vágy, az erotika idelent is mindent átsző, akár Dosztojevszkij említett írásában, ahol a halottak még le is meztelenednek, hogy megéljék a teljes őszinteséget egymás felé. Carrizo és Chartier megindító táncnettősében a nőt nyers férfierő űzi, de nem menekülhet előle. A két test egybefonódva, egymásba gabalyodva dulakodik, valahol mindig érintik egymást, a férfi fölülkerekedni, a nő kibújni próbál, szerelmi küzdelmük heves és erőteljes. Lefeuvre-vel kiegészült triójuk ugyancsak a birtoklásvágy, a dominancia igézetében telik, csak most három test akaszkodik össze, fűződik fel láncszerűen egymásra. Lázás „körforgásuk” mint héjánasz az avaron, ön- és társgyötrő, testet-lelket nem kímélő brutálisan fizikai tánc.

A szereplők gyakran vonszolják elő magukat egy derékmagasságú földkupacból, titokzatos el- és feltűnésüket jó néhányszor megismétlik az előadás során. A legelképezhetőbb mégis az, amikor a nyolcvanéves OtaI és a huszonhat éves Lefeuvre ajkai tapadnak egymáshoz hosszan egy táncetűd alatt. A fiatal férfi odaadó figyelemmel gardírozza időse partnerét, aki megrészegülten sodródik vele, s korát meghazudtoló intenzitással adja át magát a szemtelen játéknak. Döbbenetes látvány, jóllehet ez már a „csókduett” harmadik kiadása. Ám mennyivel bizarrabb, mint amikor Carrizo és Chartier ragadt így össze a trilogia előző két darabjában. Minden képzettársításra sarkalló teatralitás és abszurd építkezés dacára az önálló blokkokat képező tánc önmagában is kuriózum. Carrizo, Chartier és Lefeuvre kígyótestű táncosok, akik nem ismernek lehetetlent. A kontaktelemekeket akrobatikával vegyítő, ám kifejezetten lírai sodrású, helyenként felkavaró koreográfiát mintha titkon tudatmódosító szer manipulálná: folyvást szédül-szédeleg, felbukik, elesik, majd újra talpra szökken az omlékony táncszerkezet.

Lefeuvre belemarkol az ősz fűrtökbe, és hajánál fogva vonszolja Otalt a tér közepére. Hasra fekteti és „megkínozza” az időse nőt. Visszafeszíti a karját, lábát, fejét – kínosan feszengünk, szinte halljuk a csontok roppanását. OtaI azonban nevetve felkel, akár egy kellemes masszázst követően, és csak kacag, kacag, míg továbbotorkál a göröngyökön. Túlélte ő már mindent. Nevet életet. Nevet halált.

KÜLFÖLD / EURÓPA

Ausztria

Anna Oppermann

Ensembles
 ● GENERALI FOUNDATION
 http://foundation.generali.at
 BÉCS
 2007. szeptember 27–2008. január 27.

Katrina Daschner

Provokation? III.
 ● FOTOGALERIE WIEN
 www.fotogalerie-wien.at
 BÉCS
 2007. december 18–2008. január 30.

Der Kuss der Sphinx–
Symbolismus in Belgien

● BA-CA KUNSTFORUM WIEN
 www.ba-ca-kunstforum.at
 BÉCS
 2007. október 16–2008. február 2.

Jonathan Meese

Fräulein Atlantis / Miss Atlantis
 ● SAMMLUNG ESSL – KUNST DER GEGENWART
 www.sammlung-essl.at
 KLOSTERNEUBURG / BÉCS
 2007. szeptember 27–2008. február 3.

True Romance–Allegorien
der Liebe von der
Renaissance bis heute

● KUNSTHALLE
 www.kunsthallewien.at
 BÉCS
 2007. október 5–2008. február 3.

Andree Korpys / Markus
Löffler

● SECESSION
 www.secession.at
 BÉCS
 2007. november 29–2008. február 3.

Karel Appel

Monumentale Aktzeichnungen
 ● ALBERTINA
 www.albertina.at
 BÉCS
 2007. december 6–2008. február 3.

Hanspeter Hofmann

Bonheur automatique
 ● KUNSTHAUS GRAZ
 www.kunsthausegraz.at
 www.museum-joanneum.steiermark.at
 GRAZ
 2008. január 19–február 3.

China – Facing Reality

● MUMOK (MUSEUM MODERNER KUNST STIFTUNG LUDWIG)
 www.mumok.at
 BÉCS
 2007. október 26–2008. február 10.

ESSL AWARD 2007

● SAMMLUNG ESSL – KUNST DER GEGENWART
 www.sammlung-essl.at
 KLOSTERNEUBURG / BÉCS
 2007. december 5–2008. február 10.

Object-like works. A special
look at the collection

● RUPERTINUM – MUSEUM DER MODERNE SALZBURG
 www.museumdermoderne.at
 SALZBURG
 2007. október 6–2008. február 17.

Viva la muerte! – Kunst und
Tod in Latinamerika

● KUNSTHALLE
 www.kunsthallewien.at
 BÉCS
 2007. október 17–2008. február 17.

Luca Vitone

At Home Everywhere
 ● OK OFFENES KULTURHAUS OBERÖSTERREICH
 LINZ
 www.ok-centrum.at
 2007. november 22–2008. február 23.

STRICH ZEICHNUNG BILD

● BAWAG FOUNDATION
 www.bawag-foundation.at
 BÉCS
 2007. december 14–2008. február 25.

Hernán Díaz Alonso

Pitch-Black
 ● MAK
 www.mak.at
 BÉCS
 2007. október 10–2008. március 2.

Kino & Comics – Comic-
helden im Film / Comic-
heroes in film

● MUSEUM DER MODERNE MÖNSCHBERG
 www.museumdermoderne.at
 SALZBURG
 2007. november 24–2008. március 2.

Zwischen der Kriegen
–Österreichische Künstler
1918–1938 / Between the
Wars – Austrian Artists
1918–1938

● LEOPOLD MUSEUM
 www.leopoldmuseum.org
 BÉCS
 2007. szeptember 21–2008. március 3.

Kunst nach 1970. Aus der
Sammlung der Albertina

● ALBERTINA
 www.albertina.at
 BÉCS
 2007. október 12–2008. március 16.

Haus-Rucker-Co

Live again
 ● LENTOS KUNSTMUSEUM LINZ
 www.lentos.at
 LINZ
 2007. november 16–2008. március 16.

Maurizio Cattelan

● KUNSTHAUS BREGENZ
 www.kunsthausebregenz.at
 BREGENZ
 2008. február 2–március 24.

Ernst Caramelle

Monika Schwitte
 ● GALERIE IM TAXISPALAIS
 www.galerieimtaxispalais.at
 INNSBRUCK
 2008. február 17–március 30.

Martin Schnur

Schein
 ● AUGARTEN CONTEMPORARY
 www.atelier-augarten.at
 www.belvedere.at
 BÉCS
 2008. február 6–április 6.

Pedro Cabrita Reis

True Gardens #6 (Graz)
 ● KUNSTHAUS GRAZ
 www.kunsthausegraz.at
 www.museum-joanneum.steiermark.at
 GRAZ
 2008. február 2–május 18.

Exact and Different.
Mathematics in Art from
Dürer to Sol LeWitt

● MUMOK (MUSEUM MODERNER KUNST STIFTUNG LUDWIG)
 www.mumok.at
 BÉCS
 2008. február 29–május 18.

Tony Cragg versus F. X.
Messerschmidt

● ORANGERIE
 www.belvedere.at
 BÉCS
 2008. január 29–május 25.

MONET – KANDINSKY –
ROTHKO UND DIE FOLGEN –
Wege der abstrakten Malerei

● BA-CA KUNSTFORUM WIEN
 www.ba-ca-kunstforum.at
 BÉCS
 2008. február 28–június 29.

Other than Yourself–An
Investigation between Inner
and Outer Space

● THYSSEN_BORNEMISZA ART CONTEMPORARY
 www.tba21.org
 BÉCS
 2008. február 7–szeptember 21.

Thyssen-Bornemisza Art
Contemporary
Collection as Aleph

● KUNSTHAUS GRAZ
 www.kunsthausegraz.at
 www.museum-joanneum.steiermark.at
 GRAZ
 2008. március 6–október 26.

Belgium

Stephan Vanfleteren

Belgium
 ● FOTOMUSEUM
 www.fotomuseum.be
 ANTWERPEN
 2007. szeptember 28–2008. február 10.

Collectiepresentatie XXI

● MUHKA
 www.muhka.be
 ANTWERPEN
 2007. december 1–2008. február 10.

Paul McCarthy

HEAD SHOP/SHOP HEAD. Works 1966–2006
 ● STEDELIJK MUSEUM VOOR ACTUELE KUNST (SMAK)
 www.smak.be
 GENT
 2007. október 13–2008. február 17.

Le soigneur de gravité

● LE MUSÉE DES ARTS CONTEMPORAINS
 www.mac-s.be
 SITE DU GRAND-HORNU
 2008. február 17–június 1.

Csehország

Jindřich Štreit

● DŮM U KAMENNÉHO ZVONU (STONE BELL HOUSE)WWW.GHMP.PRÁGA
 2007. október 31–2008. február 3.

Dan Perjovschi

Second time (is better)
 Rafal Bujnowski
Lamp Black
 ● GALERIE JIŘÍ ŠVĚTSKÁ
 www.jirivestka.com
 PRÁGA
 2007. december 14–2008. február 9.

I Don't Exist When You Don't
See Me

Alexandra Croitoru
New works
 ● FUTURA
 www.futuraproject.cz
 PRÁGA
 2007. december 12–2008. február 10.

Them & At Night
–Photographs from the 1980s

● LANGHANS GALERIE
 www.langhansgalerie.cz
 PRÁGA
 2008. január 25–február 27.

Dánia

Candice Breitz

● LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST
 www.louisiana.dk
 HUMLEBÆK
 2008. január 9–március 30.

Finnsország

Nan Goldin

● KIASMA
 www.kiasma.fi
 HELSINKI
 2008. február 1–április 13.

Julian Schnabel

● KIASMA
 www.kiasma.fi
 HELSINKI
 2008. március 8–április 13.

Franciaország

Sots Art, Political Art in
Russia from 1972 to today

● MAISON ROUGE
 www.lamaisonrouge.org
 PÁRIZS
 2007. október 21–2008. január 21.

Robert Adams

Lee Bul
 ● FONDATION CARTIER
 www.fondation.cartier.com
 PÁRIZS
 2007. november 16–2008. január 27.

Ferdinand Hodler

● MUSÉE D'ORSAY
 www.musee-orsay.fr
 PÁRIZS
 2007. november 13–2008. február 3.

Résonances I: Photographier
après la guerre. France-
Allemagne, 1945–1955

● JEU DE PAUME – SITE SULLY
 www.jeudepaume.org
 PÁRIZS
 2007. december 14–2008. február 17.

Richard Rogers + Architects

● CENTRE POMPIDOU
 www.centrepompidou.fr
 PÁRIZS
 2007. november 21–2008. március 3.

Peter Knapp

Ou la passion des images
 Shoji Ueda (1913–2000)
Une ligne subtile
 ● LA MAISON EUROPÉENNE DE LA PHOTOGRAPHIE
 www.mep-fr.org
 PÁRIZS
 2008. január 16–március 30.

Eija-Liisa Ahtila

● JEU DE PAUME – SITE CONCORDE
 www.jeudepaume.org
 PÁRIZS
 2008. január 22–március 30.

John Kelly

● MUSÉE D'ART MODERNE ET D'ART CONTEMPORAIN
 www.mamac-nice.org
 NIZZA
 2007. november 9–2008. április 27.

Adel Abdessemed

Drawing for Human Park
 ● MAGASIN – CENTRE NATIONAL D'ART CONTEMPORAIN
 www.magasins-cnac.org
 GRENOBLE
 2008. február 3–április 27.

Léon Gimpel (1873–1948)

the audacious work of a photographer
 Ferdinand Hodler
 ● MUSÉE D'ORSAY
 www.musee-orsay.fr
 PÁRIZS
 2008. február 12–április 27.

Candice Breitz

Post Script
 ● COLLECTION LAMBERT
 www.collectionlambert.com
 AVIGNON
 2008. február 9–május 18.

Gregor Schneider

Pilar Albarracín
Mortal cadencia
 ● MAISON ROUGE
 www.lamaisonrouge.org
 PÁRIZS
 2008. február 22–május 18.

A.R. Penck

Peinture – Système – Monde
 ● MUSÉE D'ART MODERNE DE LA VILLE DE PARIS
 www.mam.paris.fr
 PÁRIZS
 2008. február 14–május 21.

Hollandia

Exposition Signaal

● CENTRUM KUNSTLICHT IN DE KUNST
 www.kunstlichtkunst.nl
 EINDHOVEN
 2007. szeptember 27–2008. január 28.

Richard Hawkins

„Of Two Minds, Simultaneously”
 ● DE APPEL
 www.deappel.nl
 AMSZTERDAM
 2007. november 17–2008. február 13.

Karin Hasselberg

Screens on 11
 ● STEDELIJK MUSEUM CS
 www.stedelijk.nl
 AMSZTERDAM
 2008. január 18–február 18.

Document Nederland: Fans

● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY
 www.huismarseille.nl
 AMSZTERDAM
 2007. december 8–2008. február 24.

Jacqueline Hassink

The Power Show
 ● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY
 www.huismarseille.nl
 AMSZTERDAM
 2007. december 1–2008. február 24.

Beijing Studio: Zhuang Hong
Yi and Lu Luo

● GRONINGER MUSEUM
 www.groningermuseum.nl
 GRONINGEN
 2007. november 10–2008. március 2.

Weegee – from the Berinson
collection

● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM
 AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2007. december 14–2008. március 5.

Dora Dolz

¿Adónde vas?
 ● MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN
 www.boijmans.nl
 ROTTERDAM
 2007. december 1–2008. március 9.

NeoRealismo – The new
photography in Italy 1932-
1960

● NEDERLANDS FOTOMUSEUM
 www.nederlandsfotomuseum.nl
 ROTTERDAM
 2007. december 12–2008. március 9.

The Silver Camera – Best
Dutch News Photo of 2007

● FOTOMUSEUM DEN HAAG
 www.fotomuseumdenhaag.com
 HÁGA
 2008. január 20–március 16.

Liam Gillick

Three perspectives and a short scenario
 ● WITTE DE WITH
 www.wdw.nl
 ROTTERDAM
 2008. január 19–március 24.

„To Burn Oneself with
Oneself: the Romantic
Damage Show”

● DE APPEL
 www.deappel.nl
 AMSZTERDAM
 2008. február 23–április 4.

Upcoming: Russian Legends,
Folk Tales and Fairy Tales

● GRONINGER MUSEUM
 www.groningermuseum.nl
 GRONINGEN
 2007. december 15–2008. április 6.

Taryn Simon

An American Index of the Hidden and Unfamiliar
 ● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM
 AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2008. január 18–április 6.

Minerva Cuevas, Aernout
Mik, Mladen Stilinović

Trio exhibition
 ● VAN ABBEMUSEUM
 www.vanabbemuseum.nl
 EINDHOVEN
 2008. január 6–május 4.

Allora & Calzadilla

Never Mind That Noise You Heard
 ● STEDELIJK MUSEUM CS
 www.stedelijk.nl
 AMSZTERDAM
 2008. február 8–május 4.

MAGNUM Photos 60 years

● STEDELIJK MUSEUM CS
 www.stedelijk.nl
 AMSZTERDAM
 2008. február 8–május 12.

Írország

Miroslaw Balka

Tristes Tropiques
 ● IRISH MUSEUM OF MODERN ART
 www.modernart.ie
 DUBLIN
 2007. november 14–2008. március 17.

Lengyelország

Grupa Łódź Kaliska

Alemtaraz
 ● BUNKIER SZTUKI
 www.bunkier.com.pl
 KRAKKÓ
 2007. december 13–2008. január 27.

Wilhelm Sasnal

● ZACHETA NARODOWA GALERIA SZTUKI
 www.zacheta.art.pl.
 VARSÓ
 2007. november 28–2008. március 2.

Litvánia

Decoder – Selected works
from the 3rd Contour
Biennial for Video Art
(Mechelen, BE, 2007)

● THE CONTEMPORARY ART CENTRE
 www.cac.lt
 VILNIUS
 2008. február 8–március 23.

Nagy-Britannia
HOCKNEY on TURNER Watercolours ● TATE BRITAIN www.tate.org.uk LONDON 2007. június 11–2008. február 3.
Darren Almond <i>Moons of the Iapetus Ocean</i> ● WHITE CUBE (HOXTON SQUARE) www.whitecube.com LONDON 2008. január 18–február 23.
Kathrin Kur <i>Pursuit of Fiction</i> Joe Hill and Jason Wild ● PHOTOFUSION www.photofusion.org LONDON 2008. január 18–február 23.
Marc Quinn <i>Evolution</i> ● WHITE CUBE (MASON'S YARD) www.whitecube.com LONDON 2008. január 25–február 23.
Simon Roberts <i>Motherland</i> ● BELFAST EXPOSED www.belfastexposed.org BELFAST 2008. január 17–március 7.
Jean Prouvé <i>The Poetics of the Technical Objects</i> Architecture + Design ● DESIGN MUSEUM www.designmuseum.org LONDON 2007. december 7–2008. március 25.
Doris Salcedo ● TATE MODERN www.tate.org.uk LONDON 2007. október 9–2008. április 6.
Double Agent ● ICA www.ica.org.uk LONDON 2008. február 14–április 6.
Laughing in a Foreign Language ● HAYWARD GALLERY www.hayward.org.uk LONDON 2008. január 25–április 13.
Art Now: Strange ● TATE BRITAIN www.tate.org.uk LONDON 2008. február 2–április 13.
Derek Jarman ● SERPENTINE GALLERY www.serpentinegallery.org LONDON 2008. február 23–április 13.
Mapping the Imagination ● V&A www.vam.ac.uk LONDON 2007. október 3–2008. április 27.
Juan Muñoz <i>A Retrospective</i> ● TATE MODERN www.tate.org.uk LONDON 2008. január 24–április 27.
Against Nature: The hybrid forms of modern sculpture ● HENRY MOORE INSTITUTE www.henry-moore-fdn.co.uk LEEDS 2008. február 7–május 4.

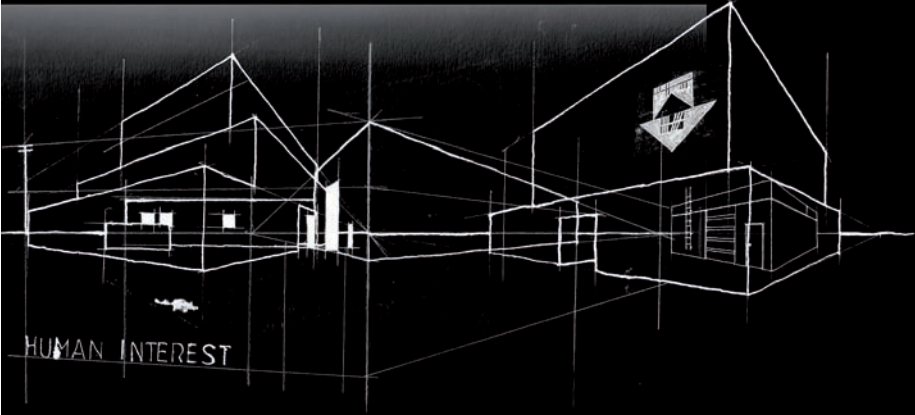
Niki de Saint Phalle ● TATE LIVERPOOL www.tate.org.uk LIVERPOOL 2008. február 1–május 5.
Vanity Fair Portraits: Photographs 1913–2008 ● NATIONAL PORTRAIT GALLERY www.npg.org.uk LONDON 2008. február 14–május 6.
Martian Museum of Terrestrial Art <i>Seduced – Art & Sex from Antiquity to Now</i> ● BARBICAN CENTRE www.barbican.org.uk LONDON 2008. március 6–május 18.
Duchamp, Man Ray, Picabia ● TATE MODERN www.tate.org.uk LONDON 2008. február 21–május 26.
William Blake <i>'I still go on / Till the Heavens and Earth are gone'</i> ● TATE BRITAIN www.tate.org.uk LONDON 2007. november 3–2008. június 1.
Németország
A Love. Max Klingers impact on modern art ● HAMBURGER KUNSTHALLE www.hamburger-kunsthalle.de HAMBURG 2007. október 12–2008. január 20.
Art Machines – Machine Art ● SCHIRN KUNSTHALLE www.schirn-kunsthalle.de FRANKFURT 2007. október 18–2008. január 27.
Helmut Newton, Larry Clark & Ralph Gibson <i>Wanted</i> ● MUSEUM FÜR FOTOGRAFIE www.smb.spk-berlin.de BERLIN 2007. június 3–2008. február 3.
Minimalism and Applied ● DAIMLERCHRYSLER CONTEMPORARY www.sammlung.daimlerchrysler.com BERLIN 2007. szeptember 21–2008. február 17.
GOING STAYING – Movement, Body, Place in Contemporary Art ● KUNSTMUSEUM BONN http://kunstmuseum.bonn.de BONN 2007. november 28–2008. február 17.
Eva Grubinger <i>Spartacus</i> ● SCHIRN KUNSTHALLE www.schirn-kunsthalle.de FRANKFURT 2007. november 29–2008. február 17.
Sigmar Polke <i>Cultural Template. Prints from 1963 to 2000</i> ● HAMBURGER KUNSTHALLE www.hamburger-kunsthalle.de HAMBURG 2007. szeptember 16–2008. február 24.
Jannis Kounellis ● NEUE NATIONALGALERIE www.smb.spk-berlin.de BERLIN 2007. november 8–2008. február 24.

gute aussichten – bright prospects 2007/2008 – Young German Photographers ● DEICHTORHALLEN www.deichtorhallen.de HAMBURG 2008. január 18–február 24.
Heinz Hajek-Halke <i>Form from Light and Shadow</i> ● MUSEUM FÜR FOTOGRAFIE www.smb.spk-berlin.de BERLIN 2007. december 14–2008. március 2.
... 5 minutes later ● KW INSTITUTE FOR CONTEMPORARY ART www.kw-berlin.de BERLIN 2008. január 27–március 9.
Wessen Geschichte ● KUNSTVEREIN IN HAMBURG www.kunstverein.de HAMBURG 2008. január 12–március 23.
World Receiver ● HAMBURGER KUNSTHALLE www.hamburger-kunsthalle.de HAMBURG 2007. október 12–2008. április 6.
True North ● DEUTSCHE GUGGENHEIM www.guggenheim.org BERLIN 2008. február 2–április 13.
The Message. Das Medium als Künstler – Kunst und Okkultismus. ● KUNSTMUSEUM BOCHUM www.bochum.de/museum/ BOCHUM 2008. február 16–április 13.
Clio. A short history of art in Euramerica after 1945 ● ZKM (ZENTRUM FÜR KUNST UND MEDIENTECHNOLOGIEN) www.zkm.de KARLSRUHE 2007. június 15–2008. április 20.
Karl Valentin <i>Pioneer of Films and Artisan of Media</i> ● MARTIN-GROPIUS-BAU www.gropiusbau.de BERLIN 2008. január 25–április 21.
Gerhard Richter <i>Paintings from Private Collections</i> ● MUSEUM FRIEDER BURDA www.sammlung-frieder-burda.de BADEN-BADEN 2008. január 19–április 27.
Manon de Boer <i>„The Time That Is Left“</i> ● FRANKFURTER KUNSTVEREIN www.fkv.de FRANKFURT 2008. február 28–április 27.
All-Inclusive. A Tourist World ● SCHIRN KUNSTHALLE www.schirn-kunsthalle.de FRANKFURT 2008. január 30–május 4.
URBANreVIEWS – Brave New World ● IFA-GALERIE www.ifa.de BERLIN 2008. február 8–május 4.

Water: Misery and Delight ● IFA-GALERIE www.ifa.de STUTTGART 2008. február 22–május 4.
Luc Tuymans <i>wenn der frühling kommt [when spring is here]</i> ● HAUS DER KUNST www.hausderkunst.de MÜNCHEN 2008. március 2–május 12.
Robert Indiana ● MUSEUM WIESBADEN www.museum-wiesbaden.de Wiesbaden 2008. január 20–május 18.
PopArtPortraits ● STAATSGALERIE www.staatsgalerie.de STUTTGART 2008. február 23–június 8.
Norvégia
Norwegian contemporary art ● ASTRUP FEARNLEY MUSEUM OF MODERN ART www.afmuseet.no OSLÓ 2008. január 12–március 23.
Olaszország
Ouverture RÓMAI MAGYAR AKADÉMIA www.magyarintezet.hu RÓMA 2007. november 24–2008. február 1.
Giuseppe Gallo Avish Khebrehzadeh ● MACRO www.macro.roma.museum RÓMA 2007. november 17–2008. február 3.
Adam Chodzko, Eva Marsiardi, Diego Perrone, Bojan Šarčević ● MAMBO www.mambo-bologna.org BOLOGNA december 2–2008. február 3.
Werner Herzog e il cinema Segni di Vita ● FONDAZIONE SANDRETTO RE REBAUDENGO www.fondsr.org MODENA 2008. január 16–február 10.
Hard Rock Walzer – Contemporary Austrian Sculpture ● VILLA MANIN www.villamanincontemporanea.it CODOIPO 2007. november 4–2008. március 25.
Luigi Ontani, Guyton \ Walker, Ding Yi ● MAMBO www.mambo-bologna.org BOLOGNA 2008. január 24–május 4.
TIME CODE ● MAMBO www.mambo-bologna.org BOLOGNA 2007. november 15–2008. június 12.
Portugália
Patrick Faigenbaum ● CAMJAP – CENTRO DE ARTE MODERNA JOSÉ DE AZEREDO PERDIGÃO www.camjap.gulbenkian.pt LISSZABON 2007. november 15–2008. február 24.

Fiction vs Réalité ● CAMJAP – CENTRO DE ARTE MODERNA JOSÉ DE AZEREDO PERDIGÃO www.camjap.gulbenkian.pt LISSZABON 2007. november 22–2008. március 2.
Spanyolország
Christian Marclay <i>Crossfire</i> J.H. Engström <i>Trying to dance</i> ● CENTRO HUARTE DE ARTE CONTEMPORÁNEO http://www.centrohuarte.es HUARTE (NAVARRA) 2007. október 27–2008. január 27.
Picasso. A Laboratory of Styles ● FUNDACION PEDRO BARRIÉ DE LA MAZA www.fbarrie.org VIGO 2007. október 17–2008. február 3.
Taking Time ● MUSEO DE ARTE CONTEMPORÁNEA DE VIGO www.marcovigo.com VIGO 2007. október 19–2008. február 17.
Modern Masters of Drawing ● MUSEO THYSSEN-BORNEMISZA www.museothyssen.org MADRID 2007. november 27–2008. február 17.
In Transition ● CENTRO DE CULTURA CONTEMPORÁNIA DE BARCELONA (CCCB) www.cccb.org BARCELONA 2007. november 20–2008. február 24.
Private Life / Josep Maria Civit Collection – Representations of contemporary tragedy and banality ● CDAN CENTRO DE ARTE Y NATURALEZA http://www.cdan.es HUESCA 2007. november 16–2008. március 2.
European Prize for Urban Public Space 2008 ● CENTRO DE CULTURA CONTEMPORÁNIA DE BARCELONA (CCCB) www.cccb.org BARCELONA 2008. január 15–március 15.
Varios Artistas. Mixed Emotions. Apuntes para una colección del siglo XXI ● DA2 (DOMUS ARTIUM 2002) www.ciudaddecultura.org/da2 SALAMANCA 2007. december 8–2008. március 16.
PLAYWARE ● LABORAL CENTRO DE ARTE Y CREACIÓN INDUSTRIAL www.laboralcentrodearte.org GIJÓN 2007. szeptember 21–2008. március 21.
José Luis Guerin <i>Las mujeres que no conocemos (Women we don't know)</i> ● CENTRO DE CULTURA CONTEMPORÁNIA DE BARCELONA (CCCB) www.cccb.org BARCELONA 2008. január 23–március 30.

ART IN THE USA: 300 Years of Innovation ● GUGGENHEIM MUSEUM BILBAO www.guggenheim-bilbao.es BILBAO 2007. október 11–2008. április 27.
Emergentes ● LABORAL CENTRO DE ARTE Y CREACIÓN INDUSTRIAL www.laboralcentrodearte.org GIJÓN 2007. november 16–2008. május 12.
Lothar Baumgarten <i>autofocus retina</i> ● MUSEU D'ART CONTEMPORANI DE BARCELONA www.macba.es BARCELONA 2008. február 8–június 15.
Svédország
Fiona Tan <i>Time and Again</i> ● LUNDS KONSTHALL www.lundskonsthall.se LUND 2007. november 24–2008. január 27.
John Duncan <i>The Gauntlet</i> ● FÄRGFABRIKEN www.fargfabriken.se STOCKHOLM 2008. február 2–március 2.
Tilda Lovell ● GÖTEBORGS KONSTMUSEUM www.konstmuseum.goteborg.se GÖTEBORG 2008. január 23–március 5.
Moon and Half Dome ● HASSELBLAD CENTER www.hasselbladcenter.se GÖTEBORG 2008. január 26–március 24.
Chantal Akerman, Lili Dujourie, Francesca Woodman <i>Ellipsis</i> ● LUNDS KONSTHALL www.lundskonsthall.se LUND 2008. február 9–április 13.
Heinn Fridfinnsson ● MALMÖ KONSTHALL www.konsthall.malmo.se MALMÖ 2008. február 16–április 27.
USA
Lawrence Weiner <i>As far as the eye can see</i> ● WHITNEY MUSEUM OF AMERICAN ART www.whitney.org NEW YORK 2007. november 15–2008. február 10.
Murakami ● THE MUSEUM OF CONTEMPORARY ART (MOCA) www.moca.org LOS ANGELES 2007. október 29–2008. február 11.
Marcel Breuer <i>Design and Architecture</i> ● NATIONAL BUILDING MUSEUM www.nbm.org WASHINGTON 2007. november 3–2008. február 11.
The Art of Architecture in Africa ● NATIONAL BUILDING MUSEUM www.nbm.org WASHINGTON 2007. október 16–2008. február 17.

RADIOHEAD
IN RAINBOWS

<http://www.waste.uk.com/Store/waste-radiohead-dii-11-10023-discbox+audio.html>

